

Nr 32

Av fröken **Liljedahl** och herr **Rimmerfors**, om anslag till halvöppen daghemsvård för psykiskt efterblivna.

I sina anslagsäskanden i 1957 års statsverksproposition har kungl. medicinalstyrelsen begärt anslag till landsting och städer utanför landsting för ordnande av halvöppen daghemsvård för psykiskt efterblivna barn. Medicinalstyrelsen hänvisar till 1955 års sinnesslövärdsutrednings den 21 april 1955 avgivna betänkande III förslag för bl. a. den öppna vården av psykiskt efterblivna.

Sinnesslövärdsutredningen anför i betänkandet bl. a. följande:

Enligt 5 § i 1954 års lag om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna bör, där så finnes lämpligt, inrättas daghem för efterblivna barn (vid såväl särskolor som vårdanstalter) samt externa arbets- och sysselsättningsavdelningar för sådana arbetsföra efterblivna, som erhållit undervisning i särskola men är ur stånd att taga vård om sig själva, och med dem i förståndsutveckling och arbetsförmåga likställda. Kostnaderna för dessa anordningar kommer givetvis att bli relativt stora, då för ändamålet fordras såväl lokaler och materiel som särskild personal. Vidare torde åtminstone någon måltid komma att tillhandahållas. Stockholms stad har påbörjat sådan verksamhet vid bl. a. Stadshagsgården, där två heldagsgrupper om vardera tio barn och två halvdagsgrupper om vardera sju- å åtta barn, alla i åldrarna 4—16 år, mottagas. Bruttokostnaderna, inklusive löner, beräknas enligt en till utredningen överlämnad framställning om statsbidrag till verksamheten till omkring 60 000 kronor per år. Fördelas denna kostnad lika på samtliga barn, uppgår genomsnittskostnaden per barn och år till något över 1 700 kronor.

Nämnda kostnad är så betydande, att särskilt statsbidrag redan av denna anledning är motiverat. Med hänsyn till betydelsen av att uppmuntra den öppna vården framstår ett statsbidrag som så mycket mera angeläget. Särskilt statsbidrag bör därför utgå för sådana efterblivna som placeras i någon av nu nämnda eller därmed jämförliga former av halvöppen vård. Detta särskilda bidrag bör dock icke utgå till daghemspplatser i anslutning till daghem för fullsinnade. Den egentliga externatskolan, d. v. s. motsvarigheten till skolhem och yrkeshem, är visserligen också en form av halvöppen vård. Emellertid utgår redan särskilt statsbidrag såväl för där undervisade elever med 200 kronor per år som till lärarlönekostnader m. m., och någon ändring i detta hänseende bör icke ske. Bidraget bör bestämmas till 600 kronor per vårdad och år under förutsättning, att den efterblivne omhändertagits för heldagsvård, d. v. s. mer än sex timmar. Vid halvdagsvård bör statsbidraget i motsvarande mån reduceras och sålunda utgå med 300 kronor

per vårdad och år. Bidraget bör ur förenklingssynpunkt beräknas på det antal platser i halvöppen vård, som godkänts av vederbörande huvudtillsynsmyndighet. Om beläggningen avsevärt understigit det godkända platsantalet eller eljest särskilda skäl därtill föranleder, bör bidraget, liksom driftbidraget till internaten, efter prövning av nämnda myndighet kunna minskas.

Vid beräkningen av kostnaderna för dessa öppna vårdformer måste beaktas, att det här rör sig om sådana efterblivna, som eljest så gott som undantagslöst måst omhändertagas för vård på de ur såväl drift- som anläggningssynpunkt betydligt dyrare internatplatserna. Den öppna vården måste därför komma att ur ekonomisk synpunkt ställa sig icke obetydligt fördelaktigare än slutna vård, och detta icke blott för huvudmännen utan även för staten.

Utredningens förslag att införa ett särskilt statsbidrag för denna s. k. halvöppna vård tillstyrkes av alla remissinstanser med undantag av statskontoret. Beträffande statsbidragets storlek anser såväl Svenska landstingsförbundet som Svenska stadsförbundet att föreslagna bidrag per vårdplats är alltför lågt i förhållande till den kostnadskrävande organisation av den öppna vården som förutsatts.

Inom många olika vårdgrenar för såväl barn och gamla som för handikappade och invalidiserade har man sedan flera år tillbaka gått in för den s. k. familjevårdsprincipen. Dels har denna vårdform visat sig vara billigare, och dels har det visat sig att anstaltsvård, huru väl den än kan vara ordnad, ej alltid uppväger det enskilda hemmets trivsel och trygghet.

Beträffande psykiskt efterblivna barn är det ofta så, att föräldrarna i det längsta försöker behålla barnet för vård i hemmet. Att det sker under stora påfrestningar inte minst för mödrarna till dessa barn är givet. Den verksamhet som i Stockholm, Gävle m. fl. orter bedrivits har haft till uppgift dels att i någon mån avlasta föräldrarna i arbetet för omvårdnaden av barnen några timmar dagligen, dels också att under sakkunnig ledning stimulera barnen till verksamhet och lek med andra likartade barn. Dessa barn blir ju på ett alldeles särskilt sätt isolerade, då de ej kan släppas ut till lek med s. k. fullsinnade barn. Verksamheten, som är ytterst betydelsefull för både föräldrar och barn, synes oss vara värd stöd inte bara från huvudmännens sida utan också från statens. Då statsbidrag utgår till andra vårdgrenar för psykiskt efterblivna, t. ex. vårdhem och särskolor, kan vi ej finna bärande skäl för departementschefens motivering för avslag på anslagsäskandet. De med hänsyn till reella kostnaderna ytterst blygsamma beloppen 600 kronor per år och barn för de fall där vårdnaden avser hel dag, d. v. s. sex timmar, och 300 kronor per år och barn för s. k. halvdagsvård synes oss ligga i underkant men torde dock verka stimulerande för att få till stånd denna form av halvöppen daghemsvård, som verkligen är så av behovet påkallad.

På grund av ovan anförda anhåller vi,

att i enlighet med medicinalstyrelsens förslag 95 000 kronor anslås för halvöppen daghemsvård för psykiskt efterblivna.

Stockholm den 22 januari 1957

Edith Liljedahl

Einar Rimmerfors
